

Egy magyar-örmény hitvallása.

Az Országos Örmény Önkormányzat 34/1997. (07.15)OÖÖ határozata:

"A közgyűlés jelen határozatával (8 igen 0 nem és 4 tartózkodással) felszólítja dr.Issekutz Sarolta képviselő asszonyt, az eddig feszültséget keltő és romboló hatású tevékenységét szüntesse be úgy az önkormányzaton belül, mint az élet egyéb, az örmenyeket érintő területén."

E határozat adta a végső elhatározást arra, hogy a nyilvánosság előtt is összefoglaljam hitvallásomat a magyar-örmenységgel kapcsolatban ("eretnek tanok"), mint az engem folyamatosan ért támadások forrását.

Hitvallásom megítélését a Tisztelt Olvasóra bízom. Elolvasva beszámolómat nem kérek semminemű állásfoglalást, csak azt, hogy a leírtak tükrében próbálja a jelen és a jövő eseményeit megítélni.

A probléma gyökereinek megmagyarázásához szükségesnek tartok egy kis terminológiai rendszerezést a Magyarországon élő örmenyekről. Senkit nem szeretnék állampolgárságában, identitástudatában megsérteni, amikor, örmény, magyar, magyar-örmény, örmény-magyar, keleti örmény, stb. kifejezéseket használok. Teszem ezt az egyszerűbb magyarázhatóság miatt.

Az örmenység éppen annyira színes nemzetiség - érdeklődés, gyökerek, társadalmi hovatartozás, elhivatottság, vallás, történelmi kötődés, művészi beállítottság stb. szempontjából -, mint bármely más nemzet és így bármely kisebbség. Ezt tényként kell elfogadni.

A tolerancia kisebbségen belül is érvényre kell jusson!

Magyarországon ma közelítőleg 15000-20000 örmény származású magyar állampolgár él. Az itt élők több mint 95 %-a kb. három évszázada Erdélybe érkezett és leszármazottai, akik nagyrészt Trianon és a II. világháború következtében alkotják ma már csak szórványban élő örmény kisebbséget Magyarországon. Mi több, nemcsak szétszóródtak, hanem az örmény gének keveredtek is a korábbi zárt közösségek felbomlásával. A hazai örmenység túlnyomó része ma csak fél, negyed, nyolcad stb. részben hordozza magában az örmény géneket és *identitásukat tekintve elsősorban magyarnak tekinti magát. Szongoth Kristóf után magyar-örmenyeknek nevezhetjük őket, amely elnevezést én is átvettem.*

Van az országban, néhány száz (nem több mint 5 %-a a 15.000-nek) olyan örmény identitású magyar állampolgár, aki csak egy vagy két generációval ezelőtt, illetve napjainkban érkezett hazánkba. *Mivel bennük az örmény kötődés, az örmény identitástudat erősebb, ezért nevezem őket örmény-magyaroknak, vagy keleti örmenyeknek.*

Természetesen egyik főbb csoport sem homogén. E klasszifikációt, ismétlem, annyiban tartom szükségesnek, amennyiben az önkormányzat a megoldandó feladatait rendszerezi és világossá teszi a problémákat. Vegyük például a vallás kérdését. Az örmény

kisebbségen belül két vallási igényt egyidőben kell kielégíteni. A magyar-örmények átérttek az örmény katolikus vallásra 300 évvel ezelőtt, míg a keleti örmények nem (bár közülük sokan átkeresztelkedtek). Eddig a magyar-örményeknek volt saját templomuk, a keleti örményeknek nem. A tolarenciához tartozik, hogy mindkét igényt ki kell elégíteni. Az a kérdés: hogyan, amikor csak egy templom áll rendelkezésre ?

A magyar-örmények szemében pl. Kiss Ernő, Lázár Vilmos, Czetz János stb. saját hősiük, tiszteletükre eddig október 5-én volt a díszünneplés, szemben a keleti örményekkel, akinek szíve nem dobban meg e nevek hallatán (ez önmagában nem lenne probléma). A probléma abból adódhat, ha megfosztják ezen ünneptől a magyar-örményeket.

Nem kívánok most további elemzéseket folytatni, csupán azt szerettem volna illusztrálni, hogy téves az Országos Örmény Önkormányzat elnökének és követőinek azon megközelítése, miszerint az "örmény kisebbség egységes, egy közös cél irányába kell haladnia". *Az egységes örménység szemléletének terjesztése nem más, mint bizonyos problémák szőnyeg alá söprése. Ha csak az egyik irányt jelöljük ki, akkor óhatatlanul sérül a közösség egy része, most ráadásul úgy néz ki, hogy éppen a túlnyomó része. Az országos önkormányzat akkor dolgozna jól, ha minden csoportnak arányosan lehetőséget, teret, pénzt biztosítana, az önszerveződéseket nem letörnie, hanem segítenie kellene.*

A magam részéről, kötődésemnél fogva felajánlottam, mint alelnök, hogy az erdélyi magyar-örmény szekció vezetését és összefogását elvállalom. Nézetemet "eretneknek" tartották, mondván, azok az egység megbontását jelentik.

Mit jelent nézetem szerint az erdélyi gyökerekkel rendelkező magyar-örmény csoport érdekképviselője ?

- *Az erdélyi gyökerű magyar-örmények élő gyökereiket elsősorban Erdélyig vezetik vissza, ott fekszenek a temetőikben őseik, ott vannak épített templomaik, adományozott kegytárgyaik.*
- *Keresik az élő kapcsolatokat az erdélyi rokonokkal, azok leszármazottjaival: Magyarországon és a világ más részein.*
- *Ragaszkodnak ahhoz, hogy az erdélyi örmény őseik által épített templomok, temetőik megőrzésre kerüljenek, illetve műemlékként funkcionáljanak. Nagyobb mértékű hozzájárulást kívánnak az önkormányzati vagyonból az erdélyi műemlékek megőrzéséhez és az örmény vonatkozású kulturális és vallási tevékenységekhez.*
- *Ragaszkodnak a nagyrészt családi adományokból felépült templomukhoz és múzeumi tárgyaik saját kezeléséhez, melyek a Budapest XI. Orlai utca 6. szám alatt vannak.*
- *Az örmény nyelvet már nem ismerik és néhány kivételtől eltekintve nem is szándékoznak azt egy minimális szintnél mélyebben megismerni (a néhány mondatos kifejezéseikig, köszönés, imádság, számok 10-ig, stb.).*

- *Általában katolikus (örmény) vallásuak, a szentmisét azonban csak magyarul érik.*
- *Szeretnék megismerni a saját családjaik múltját, történetét, amelyhez intenzívebb családfakutatás szükséges. Van egy olyan, sajnos ma már idős generáció, amely ha kihal, mielőtt dokumentálódna az ismeretanyag, megszakad a fonal az ősök felé.*
- *Többet kívánnak tudni az ősi Örményországról, az őshazáról (képző és iparművészet, történelem, vallás) de csak ismeretterjesztési szinten.*
- *Érdeklődnek a mai örmény hagyományok, népszokások iránt, ez azonban nem azt jelenti, hogy a szerint fognak élni.*
- *Egy közösséghez kívánnak tartozni, amelyben jól érzik magukat és bizonyos fogódzkodót jelent számukra a mai elidegenedő világban is.*
- *Egy kicsit szeretnének bemutatkozni, gyakran nem is csak az örménységüket, hanem sikeres életükkel vagy a művészetükkel.*
- *Azt igénylik, hogy hiteles, erdélyi-örmény gyökerekkel rendelkezők képviseljék az örmény származású magyarokat Erdélyben.*
- *A magyar-örmény identitást vállalják Magyarországon és Erdélyben is.*

Az Országos Örmény Önkormányzat tetteivel, nem képviseli megfelelően a magyar-örmény csoport érdekeit, azt aláveti más érdekcsoportok, a számosságukat tekintve sokkal kisebb súllyal szereplő keleti örmények érdekeinek.

Néhány kiemelt példával kívánom illusztrálni észrevételeimet, amelyek intő jelek a jövőt illetően.

- *Őseink adományából épült Orlay utcai templomunkban ma olyan egyháztanács működik, amelynek szinte minden meghatározó posztján keleti örmény ember foglal helyet.*
- *Ők ma egyszerűen nem is engedik be az örmény-magyarokat. Mint levelemre, amelyben az egyházi múzeum meglátogatását kérelmeztem a Föv. Örm. Klub tagjai számára, az egyháztanács világi elnöke írja, "nem lehetséges, hogy bárki érdeklődő bejárhasson és látogassa a gyűjteményt, még tárlatvezetéssel sem".*
- *Elfelejtik közben, hogy a "bárki" nem más mint akinek ősei a templom építés költségeit és a múzeumi tárgyakat adományozták. A leltár "eltűnt", ömlesztve vannak ott felbecsülhetetlen értékeink, hagyatékok, mint pl. Korbuly Domonkos munkássága.*
- *Az ARARÁT újság témaválasztásai is elsősorban a kis számú keleti örmények érdeklődését elégíti ki. Egy olyan hirdetés, pl. amely arról tájékoztat, hogy egy erdélyi gyökerekkel rendelkező örmény egyesület megalakult, már nem jelenhetett meg az ARARÁT-ban.*
- *A magyar-örmény 48-as hősök emlékére rendezett megemlékezés sorozatot (okt. 5-ei díszelőadás a Főváros dísztermében) az országos önkormányzat nem kívánja folytatni. Apró lépésekben vonulnak vissza. A múlt évben még csak "véletlenül" nem kapta meg minden illetékes a meghívót, ez évben már határozatot hoztak, hogy nincs*

szükség a hagyományos ünnepi műsorra, elegendő az örmény gyászmise. Jövőre ? Bizonyos mértékig értem, hogy egy keleti örmény számára nem okt. 5.-e a legfontosabb örmény ünnep, számunkra viszont fontos e megemlékezés. Hagyják nekünk azt megünnepelni!

A sort sokáig folytathatnám.

Mivel véleményemnek mindig hangot adtam (még a választási kampány során is a keleti örmények által akkor még támogatottan) az Országos Örmény Önkormányzat meghatározó vezetése a probléma megoldására személyem eltüntetését jelölte meg. Működési Szabályzat szinten az egyhangúlag megválasztott alelnöki posztomhoz nem rendeltek feladatot (leváltani nem tudtak), kurátori tisztségemet visszavonták, ezt követően a fővárosi és II. kerületi elnöki tisztségem összeférhetetlenségét vetették fel és lemondásomat követelték. Természetesen csak a 16 fővel funkcionáló OÖÖ képviselőkről van szó és nem a választópolgárokról, akik az örmény képviselőjelöltek közül a legtöbb szavazatot adták le rám.

A teljes megsemmisítem érdekében az elszigetelés, a kiközösítés és a folyamatos támadás eszközeihez fordultak, felhasználva önként vállalkozó személyeket és az OÖÖ által fizetett jogi szakértőket.

Folyamatosan támadják a Fővárosi Örmény Klubban végzett tevékenységemet is, amelyben az általam felvállalt közösség valós érdekeiért tevékenykedem. Sajnos e támadáshoz gyakran más (magyar-örmény) képviselők is a nevüket adják. Óhatatlanul felmerülhet mindenkiben, hogy lehetséges mindez? Talán meg kellene kérdezni tőlük !

Talán kevesen tudják, hogy az a lehetőség, hogy ma Magyarországon örmény kisebbségi önkormányzatok alakulhattak, azt a magyar-örmény közösség létezésének köszönhetjük. *A kisebbségi törvény szerint ugyanis csak az a kisebbség alakíthatott önkormányzatokat, akik legalább 100 éve honosak e hazában és számszerű kisebbségben vannak, tagjai magyar állampolgárok. A néhány száz keleti örmény, aki e században telepedett le, nem kapta volna meg ezt a lehetőséget.*

Összefoglalva:

a hazai örmény kisebbség tényleges összetételének megfelelő, önszerveződésen alapuló belső tagozódás, szervezeti felépítés szószólója vagyok.

Tudomásul kellene venni, hogy a hazai örmény kisebbség legnagyobb hányada, közel 95 %-a - sok más kisebbségtől eltérően-, nem más mint 15-20.000 örmény gyökerekkel rendelkező magyar, aki örmény örmény nyelvét már elvesztette, de örmény származástudata él még benne. Az önkormányzati tevékenységet ennek szellemében kell végezni. A hangsúlyt a közösségteremtésre, a gyökerek feltárására és ápolására, valamint a kultúra, a művészetek, a vallás terjesztésére kell helyezni, amelyhez nem határozatok szükségesek, hanem szív és kitartó munka. Ha az megvan, akkor kevés pénzből is sok

eredményt lehet elérni. Ma már nagyon sok kis örmény közösségnek, klubnak, egyesületnek, körnek, egyesületnek kellene élni és dolgozni, hogy benne az emberek jól érezzék magukat, közben egy kicsit közelebb kerüljenek az örménységhez, egymáshoz. E tevékenységet alapvetően az önkezdeményezés, önszerveződés révén kell végezni, támogatva azt és nem letörve annak hajtásait. A központi irányítású kultúrpolitikának ma már lejárt az ideje!

Jómagam az erdélyi gyökerekkel rendelkező magyar-örmény csoporthoz tartozom és kötődésemmel fogva e csoport problémáival tudok legjobban azonosulni, ezért elsősorban ezt kívánom felvállalni. Vezetésemmel működik a "Fővárosi Örmény Klub", amelynek egy-egy rendezvényére ma már 80-100 ember látogatja. Megalakult az "Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület", amely a korábban felvázolt célok érdekében tevékenykedik. Sajnos sem saját testületemben (Fővárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat), sem az Országos Örmény Önkormányzatban az effajta munkát nem nézik jó szemmel.

Mi szívesen együttműködünk bármely más hasonló célú szervezettel idehaza és külföldön. Az általam szervezett rendezvényeken szívesen látunk bárkit.

Én, mint azt Erdélyben a Csernátoni Népfőiskolán tanultam: "csak teszem a magam dolgát".

dr. Issekutz Sarolta
egyesületi elnök, a FÖKÖ elnöke,
az OÖÖ "alelnöke", a II. kerület képviselője

A templomot s az iskolát !

TEMLOM ÉS ISKOLA

Ti nem akartok semmi rosszat,
Isten a tanútok reá.
De nincsen, aki köztetek
E szent harcot ne állaná.
Ehhez Isten mindannyitoknak
Vitathatatlan jogot ad:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát !

Ti megbecsültök minden rendet,
Melyen a béke alapul.
De ne halljátok soha többé
Isten igéjét magyarul ?!
S gyermeketek az iskolában
Ne hallja szülője szavát ?!
Ne hagyjátok a templomot,

E templom s iskola között
Futkostam én is egykoron,
S hűtöttem a templom falán
Kigyulladt gyermek-homlokomban.

hányszor éltem át ott
Lelkem zsenge tavasz-korát !
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát !

A koldusnak, a páriának,
A jöttmentnek is van joga
Istenéhez apái módján